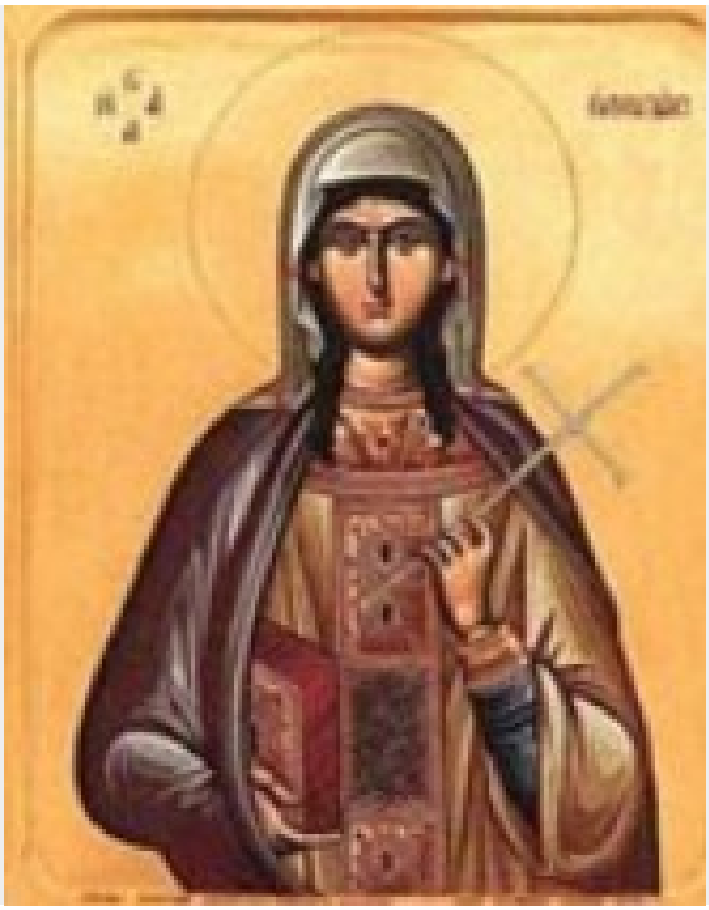
ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՊԱՏԱՆԴ Է - 9

Posted on February 3, 2014 by Keghart

Category: Opinions

Ոսկան Մխիթարեան , Լոս Անճելըս, 3 Փետրուար, 2014

For English version click here

> ***Եկեղեցւոյ ծառայութեան դաշտին մէջ ընդգրկել կանանց մասնակցութիւնը եւ անոնց տալ գործունէութեան ընդարձակ դաշտեր: Եկեղեցին չի կրնար ըլլալ առողջ եւ ամբողջական առանց կանանց մասնակցութեան:***

Կանանց եւ մասնաւորաբար սարկաւագուհի կանանց-քոյրերու մասնակցութիւնը քրիստոնէական առաջին դարերէն սկսեալ իր տեղն ու դերը ունեցած է ճշմարիտ խօսքի տարածման եւ հասարակական խնամակալական աշխատանքներու մէջ:

Նոր Կտակարանով փոխուեցաւ ժողովրդական վերաբերմունքը որ կար կանանց նկատմամբ: Յունական աշխարհի մէջ կինը կը նկատուէր ստորադաս այր մարդուն: Արիստոտել կիները կը նկատէր ստրուկի եւ ազատ մարդու միջեւ գոյութիւն մը: Կանայք Հռոմէական շրջանին թէեւ աւելի ազատութիւն կը վայելէին քան Յունական շրջանին, սակայն եւ այնպէս կը նկատուէին երկրորդ դասակարգի անձնաւորութիւններ, միշտ նախապատուութին տրուելով այր մարդուն:

Ոսկան Մխիթարեան , Լոս Անճելըս, 3 Փետրուար, 2014

For English version click here

> ***Եկեղեցւոյ ծառայութեան դաշտին մէջ ընդգրկել կանանց մասնակցութիւնը եւ անոնց տալ գործունէութեան ընդարձակ դաշտեր: Եկեղեցին չի կրնար ըլլալ առողջ եւ ամբողջական առանց կանանց մասնակցութեան:***

Կանանց եւ մասնաւորաբար սարկաւագուհի կանանց-քոյրերու մասնակցութիւնը քրիստոնէական առաջին դարերէն սկսեալ իր տեղն ու դերը ունեցած է ճշմարիտ խօսքի տարածման եւ հասարակական խնամակալական աշխատանքներու մէջ:

Նոր Կտակարանով փոխուեցաւ ժողովրդական վերաբերմունքը որ կար կանանց նկատմամբ: Յունական աշխարհի մէջ կինը կը նկատուէր ստորադաս այր մարդուն: Արիստոտել կիները կը նկատէր ստրուկի եւ ազատ մարդու միջեւ գոյութիւն մը: Կանայք Հռոմէական շրջանին թէեւ աւելի ազատութիւն կը վայելէին քան Յունական շրջանին, սակայն եւ այնպէս կը նկատուէին երկրորդ դասակարգի անձնաւորութիւններ, միշտ նախապատուութին տրուելով այր մարդուն:

Յիսուսի ծնունդը Ս, Կոյս Մարիամէն մարդկային պատմութեան մէջ անկիւնադարձ մը եղաւ կանանց նկատմամբ նոր հասկացողութեան: Քրիստոս ինք դատապարտեց բոլոր անոնք որոնք կը մերժէին կինը որպէս արհամարուած արարած: Աշակերտներ երբ տեսան որ Յիսուս Սամարիացի կնոջ հետ կը խօսէր, կը զարմանային. «*Եւ մէկն ալ չըսաւ անոնցմէ թէ ի՞նչ կ'ուզես, կամ ինչո՞ւ կը խօսիս դուն*

անոր հետ» (Յովի. 4:27): Նոյնպէս Քրիստոս մերժեց տեղի տալ Փարիսեցիներու պնդումներուն, երբ մեղաւոր կինը «*իր արցունքներով կը թրջէր Քրիստոսի ոտքերը եւ իր գլխուն մազերով կը սրբէր, կը համբուրէր անոր ոտքերը եւ օծանելիքով կ'օծէր ատոնք*» (Ղուկ.7:38) Ու այս բոլորէն ետք Քրիստոս դառնալով մեղաւոր կնոջ յայտարարեց . «*Քու հաւատքդ փրկեց քեզ, գնա խաղաղութեամբ*» (Ղուկ.7:50):

Նոյնքան գօտեպնդիչ են Պօղոս Առաքեալի խօսքերը ուղղուած Կորնթացիներուն, ուր կ'ըսէ. «*Բայց Տիրոջ կարգադրութեամբ, ո՛չ կինն է առանց այր մարդուն, եւ ո՛չ ալ այր մարդը՝ առանց կնոջ*» (Ա. Կորնթ. 11:11), այլ խօսքով զիրար կը լրացնեն եւ կ՛ամբողջացնեն:

Դարձեալ՝ Պօղոս Առաքեալ իր Հռոմայեցիներուն ուղղուած նամակին մէջ իր ողջոյններու կարգին կը յայտարարէ. « *Ձեզի կը յանձնարարեմ մեր քոյրը* (Յունարէնի մէջ սարկաւագուհի բառը կը գործածուի) *Փիբէն, որ մեր Կենքրայի հասարակութեան պաշտօնեաներէն է, որ Տիրոջ անունով, սուրբերու արժանի հիւրընկալութեամբ ընդունիք զինք, թեւ ու թիկունք ըլլաք անոր ամէն բանի մէջ, որ ձեզի կը դիմէ, որովհետեւ ինքն ալ հոգատար եղաւ շատերու, նոյնիսկ ինծի*» (Հռոմ. 16:1-2): Պօղոս Առաքեալի այս խօսքերէն կարելի է ենթադրել որ քոյր Փիբէն քարոզիչի եւ առաջնորդողի դեր ստանձնած է քրիստոնէական եկեղեցւոյ առաջին շրջաններուն:

Փիլիպպեցիներուն գրուած իր նամակին մէջ, Պօղոս Առաքեալ դարձեալ կ՛արտայայտուի երկու կանանց՝ Եւոդիայի եւ Սիւնտիքի մասին եւ հետեւեալ յորդորները կու տայ «*Ով իմ մտերիմս* - կարգ մը բնագիրներու մէջ անձնանուն թարգմանուած է - *եւ լծակիցս, աջակից եղիր դուն անոնց, որոնք իմ, Կղեմէսի եւ միւս գործակիցներուս հետ միասին պայքարեցան Աւետարանի համար, եւ կեանքի գրքին մէջ գրուած են անոնց անունները*» (Փիլպ.4:3):

Ուրիշ վկայութիւն մը եւս ունինք Պօղոս Առաքեալէն, իր Հռոմայեցիներուն գրուած նամակին մէջ, ուր այսպէս կ'արտայայտուի. «*Ողջոյնս տուէք Մարիային, որ աշխատանքի մեծ վաստակ ունի ձեր մէջ: Ողջոյնս տուէք Անդրոնիկոս եւ Յունիա ազգականներուս եւ գերութեան ընկերներուս, որոնք երեւելի են առաքեալներուն մէջ եւ որոնք ինձմէ առաջ ընդունած էին արդէն Քրիստոսի հաւատքը*» (Հռոմ.16:6-7): Այս բոլորը պարզապէս ցոյց կու տան կանանց մեծ վաստակը Քրիստոնէական հաւատքի տարածման մէջ:

Հակառակ Պօղոս Առաքեալի տուած պատուէրներուն եւ յորդորներուն, կանանց մասնակցութիւնը սահամանափակ մնացած է Եկեղեցւոյ ծառայութեան դաշտին մէջ, նամանաւանդ երբ հարցը կը վերաբերի եկեղեցւոյ բարձր աստիճաններու ձեռնադրութեան, որովհետեւ Հին Կտակարանէն սկսեալ Սուրբ Գրոց ուսուցումները կը շեշտեն այր մարդուն գերիշխանութիւնը եւ կնոջ ստորադասութիւնը եւ նոյն ձեւով ալ կը շարունակուի Առաքեալներու ուսուցումներուն մէջ:

Հին եւ Նոր Կտակարաններուն մէջ արտայայտուած այս մտքերը կանանց նկատմամբ՝ ոմանք հնադարեան կը նկատեն եւ պատճառ դարձած են զանազան մեկնաբանութիւններու եւ մասնաւորաբար աստուածաբանական եւ եկեղեցական բուռն վիճաբանութիւններու: Բոլոր անոնք որոնք կը կառչին Ս. Գրոց տառացի մեկնաբանութեան, անառարկելի կը նկատեն այդտեղ արտայայտուած գաղափարները, եւ հետեւաբար անփոփոխելի, ինչ որ առիթ տուած է նման

մտածողներուն յայտարարելու, որ եթէ Քրիստոս կամ Առաքեալներ ուզէին որ կանայք եւս ըլլային եկեղեցւոյ ձեռնադրեալ քահանաներ, պիտի յայտարարէին բացորոշ կերպով իրենց միտքը: Նկատի ունենալով որ նման յայտարարութիւններ չենք գտներ Նոր Կտակարանի մէջ, բնականաբար Եկեղեցին որդեգրած է այն սկզբունքը, թէ ինչ որ հաստատուած է աստուածային տնօրինութեամբ՝ կարելի չէ խախտել, հետեւաբար կանայք չեն կրնար ձեռնադրեալ քահանաներ ըլլալ:

Շատեր այսօր, մանաւանդ Աւետարանչականներ՝ այս հին հասկացողութիւնը կը նկատեն անտեղի, անհաճոյ եւ անարգական: Մեր նպատակէն շեղած կ'ըլլանք եթէ փորձենք աւելի խորանալ եւ մանրամասն վերլուծել ընդհանուր Քրիստոնէական Եկեղեցւոյ աստուածաբանական մտածողութիւնը:

Հայց. Եկեղեցին քրիտոնէական նախնական տարիներուն եւ յաջորդաբար միշտ տեղ տուած է կանանց՝ եկեղեցւոյ ծառայութեան դաշտին մէջ, եւ մեր Եկեղեցւոյ պատմութիւնը լեցուն է սրբուհիներու լուսապսակ փառապանծ վարքով: Իններորդ դարէն սկսեալ, աւելի յստակ տեղեկագրութիւններ կը գտնենք կոյսերու, քոյրերու եւ սարկաւագուհիներու մասին մեր Եկեղեցւոյ պատմագրութեան մէջ, ուր կը նկարագրուին անոնց կատարած Աստուածահաճոյ ծառայութիւնները. ուսուցումն բանին կենաց, խնամել որբեր եւ ծերեր, մխիթարել զրկուածներն ու կորուսեալները, եւ խրատել կանանց՝ իրենց ընկերային դժուարութեանց մէջ:

Մեր Եկեղեցւոյ պատմութենէն գիտենք որ կարգ մը եկեղեցւոյ հայրեր, ինչպէս Ներսէս Լաբրոնացին եւ Պօղոս Տարօնեցին դէմ էին սարկաւագուհիներու գոյութեան եւ կ՛ուզէին փակել անոնց կուսանոցները: Մինչդեռ՝ Մխիթար Գօշ (1130-1213) ջատագով եղած է եւ քաջալերած սարկաւագուհիներու գոյութիւնը եւ լայնօրէն նկարագրած իր Դատաստանագիրքին մէջ՝ անոնց օգտակարութիւնները Եկեղեցւոյ ծառայութեան դաշտին մէջ. «*Են եւ ի կանանց սարկաւագունք ձեռնադրեալք, որք կոչին սարկաւագուհիք, վասն քարոզելոյ կանանց եւ ընթեռնուլ Աւետարան, զի մի՝ մտցէ անդ այր, եւ մի՝ նա արտաքս քան զվանսն ելանիցէ: Բայց յորժամ մկրտութիւն առնեն քահանայքն, գան յաւազանն, զի զկանայսն նոքա լուանան ջրով քաւութեանն՝ ներքոյ վարագուրին: Սքեմ է նոցա ամենայն հաւատաւորաց, բայց ի ճակատն խաչ լինի, եւ քուշկէն ի յաջմէ կողմանէ ի կախ ունենալով: Մի՝ ինչ նոր եւ անկարգ վարկցիս զայս, քանզի ի սրբոյ առաքելոյն աւանդութենէ ուսանիմք, քանզի ասէ՝ յանձն առնեմ ձեզ զՓիբէ քոյր մեր, որ է սպասաւոր եկեղեցւոյն*» (Դատաստանագիրք) էջ136-137):

Յաջորդաբար պատմութեան ընթացքին կը յիշատակուին զանազան վանքերու-կուսանոցներու մէջ Սարկաւագուհիներու-քոյրերու գոյութիւնն ու առաքելութիւնը: ԺԷ. դարուն, Մովսէս Տաթեւացի Կաթողիկոս, եկեղեցւոյ բարեկարգութեան կողքին, քաջալերեց կանանց հոգեւոր ուսուցումը եւ անոնց առաքելութիւնը Հայց. Առաքելական Եկեղեցւոյ ծառայութեան դաշտէն ներս:

Կուսանոցներ հաստատուած են նաեւ Արցախի մէջ եւ իրենց գոյութիւնը պահպանած են երկար տարիներ: Աւելի ուշ ժամանակներու մէջ հաստատուած են նաեւ կուսանոցներ ա՛յլ քաղաքներու մէջ, Աստրախան (Ռուսաստան), Եազլովիեց (Լեհաստան), Թիֆլիս (Վրաստան), Պոլիս(Թուրքիա), Պուրսա (Թուրքիա) եւ Լիբանան (Ճիպէյլի Թռչնոց Բոյն), ուր տակաւին կը գործեն երեք քոյրեր: Փոքրիկ

կուսանոց մըն ալ կայ այսօր Ս. Հռիփսիմեանց անունով, որ կը գործէ Ս, Էջմիածնի հովանաւորութեան ներքոյ:

Կասկած չկայ մեր մտքին մէջ որ կային, եւ տակաւին կան սարկաւագուհիներ եւ քոյրեր Հայց. Եկեղեցւոյ ծոցին մէջ իրենց փայլուն աստուածահաճոյ առաքելութեամբ: Դժբախտաբար Եկեղեցին տակաւին սահմանափակած է անոնց գործունէութեան դաշտը եւ չէ շնորհած անոնց աւելի ընդարձակ գործունէութիւն, ինչպէս շնորհած են Օրթոտոքս եւ Կաթողիկէ եկեղեցիները: Հոս հարց կը ծագի մեր մտքին մէջ թէ ինչո՞ւ Հայց. Եկեղեցին նոր եւ ընդարձակ առաքելութեան դաշտ մը չի ստեղծեր կոչումի ունեցող եւ նուիրեալ կանանց առջեւ, նոյնիսկ եթէ Եկեղեցին ուզէ կառչած մնալ Աւետարանական հնադարեան սկզբունքներուն:

Դիտեցէք ձեր շուրջը եւ տեսէք թէ ի՛նչ դերեր կը ստանձնեն կանայք եկեղեցական եւ կրօնական այլ հաստատութիւններէ ներս: Օրինակի համար՝ Անկլիքան Եկեղեցին, Աւետարանական եւ այլ համայնքներ: Բոլորն ալ կարեւոր նկատած են կանանց դերը իրենց հաստատութիւններէն ներս: Հայց. Եկեղեցին ալ, իր բարեկարգութեան աշխատանքին մէջ, պէտք է յատուկ բաժին մը տրամադրէ կանանց, եւ անոնց մէջէն նուիրեալներու մասնակցութիւնը ապահովէ իր հոգեւոր եւ հասարակական առաքելութեան դաշտին մէջ:

Եւ վերջապէս շատ իմաստալից է Ֆրանսիս Պապի քաջարի յայտարարութիւնը. «*Եկեղեցին չի՝ կրնար ըլլալ առանց կանանց դերին: Կանանց հանճարը կարեւոր է երբ կարեւոր որոշումներ կ'առնենք*»: Ա'յս է մեր այսօրուան մարտահրաւէրներէն մէկը, որու մասին լրջօրէն պէտք է մտածէ յաջորդ Եպիսկոպոսական Ընդհանուր Ժողովը, եթէ կը փափաքի մեր Եկեղեցին կենդանի եւ ամբողջական դարձնել:

Շարունակելի

Apostolic Church Held Hostage – IX

Vosgan Mekhitarian, Los Angeles, 3 February 2014

These days it is categorically imperative for the Church to develop and adopt a clear position on a host of gender issues, and more specifically, as they relate to the roles and place women occupy in the daily operations of the Church. The Church cannot continue as a legitimate and viable spiritual entity of the Armenian people without reaching a comprehensive understanding of the integral role women must assume within the hierarchy of the Church.

The existence and the participation of deaconess-sisters in early Christendom is well chronicled and attests to women's role in spreading the Gospel, as well as performing social and welfare services. With the advent of the New Testament, public opinion about women and their place in society, as well as within the Church, underwent wholesale change.

Although women in ancient Rome enjoyed advantages over their counterparts in the golden age of

Greece, their prevailing status in society was that of second-class citizens.

However, with the arrival of Jesus Christ and His egalitarian perspective on a range of gender issues, Christianity can claim to have sparked the catalyst which eventually led to a deeper appreciation of women and their role in the Church and in society.

Jesus Christ castigated those who regarded women as inferior human beings. His Disciples were perplexed to see Him talk to a Samaritan woman: "*Yet no one said, 'What do you seek?' or 'Why are you talking with her*?'" (John 4:27). Furthermore, Christ refused to yield to the Pharisees, when the sinner "*stood behind Him weeping and she began to wash His feet with her tears, and wiped them with the hair of her head, and she kissed His feet and anointed them with the fragrant oil*". (Luke 7:38) . Then Christ said to the woman "*Your faith has saved you. Go in peace*" (Luke 7:50).

It is encouraging to note the speech by Apostle Paul to the Corinthians, where he claimed, "*Nevertheless, neither is man independent of woman, nor woman independent of man, in the eyes of the Lord*". (1 Cor.11:11). In other words, each is an integral and necessary part of a complete unit.

In his Letter to the Romans, Apostle Paul writes, "*I commend to you Phoebe our sister, who is a servant of the church in Cenchrea, that you may receive her in the Lord in a manner worthy of the saints and assist her in whatever business she has need of you; for indeed she has been a helper of many and of myself also*". (Rom.16:1-2). From the words of the apostle one can deduce that Sister Phoebe had an important role in the early Church.

Likewise, in his Letter to the Philippians, Paul refered to two additional women, Euodia and Syntyche: "*I beg Euodia, and I beg Syntyche, to agree together in the Lord's fellowship. Yes, and you too, my loyal comrade, I ask you to help these women, who shared my struggles in the cause of the Gospel, with Clement and my other fellow-workers, whose names are in the roll of the living.*" (Phil.4:2-3).

We have yet another instance where apostle Paul addresses the role of women in the Christian faith. He said, "*Greet Mary, who labored much for us. Greet Andronicus and Junia, my countrymen and my fellow prisoners, who are of note among the apostles, who also were in Christ before me*" (Rom.16:6-7). All these quotes and instances indicate how important women were at the outset of Christianity.

In spite of all the high praise given to women by apostle Paul, the role of women became limited in the Church, especially when it came to the issue of their ordination to higher ranks. This limitation was due particularly to the early Old Testament teachings about women, where they were depicted as inferior to men. This attitude continued through the Apostolic era.

The attitudes toward women expressed in the Old and New Testaments are now considered archaic and largely obsolete by many scholars, and are cause for theological and liturgical debate within sectarian circles. Those who take the words of the Bible literally consider everything that is said as indisputable. Furthermore they claim that if Christ and the Apostles wanted women to become ordained priests, they would not have hesitated to make such a declaration. And, since such a

declaration is nowhere to be found in the New Testament, the Church has adopted the principle that whatever was established by Divine ordination cannot be altered, therefore women cannot be admitted to the rank of ordained priesthood. Needless to say, current views on this issue are a far cry from the antiquated mindset expressed in theological doctrines.

The Armenian Apostolic Church, in its early years, assigned meaningful and influential roles to women and its history is replete with recognition of their sainthood. Starting in the 9th century, we find extensive references to sister-nuns and deaconesses in our Church history, which attest to their missions of helping orphans and the elderly, comforting the neglected, abused, and unfortunate, and counseling women regarding their social inequities.

Also we know from our Church history that some of our Church Fathers, such as Nerses Lambronatsi and Boghos Taronatsi did not approve of women becoming deaconesses and wanted to shut down their convents. On the other hand, Mekhitar Gosh (1130-1213) defended the practice of ordaining women as deaconesses and dedicated a large section in his book, “Tadasdanakirk” (Codex), describing the usefulness of women in the mission of the Church.

Armenian history books are full of accounts of numerous convents entrusted to nuns and deaconesses where they have accomplished great missions. In the 17th century Catholicos Movses Tatevatsi, while reforming the Church, encouraged and supported women’s work and role in the Church. Likewise, convents for women, or nunneries, continued to exist for a long time in the region of Artsakh. Eventually, convents were founded in other cities also, such as Astrakhan (Russia), Jazlowiec (Poland), Tbilisi (Georgia), Istanbul and Bursa (Turkey), and the “Birds' Nest” orphanage in Jbeil, Lebanon, where three sisters continue their mission to this date. There is also a small convent in Armenia, known as “the Hripsimyants Order,” under the auspices of the Armenian Catholicosate of St. Echmiadzin.

It is an undisputed fact that there have been many deaconesses in the Armenian Church, who are held in high respect for their sacred work, both in secular and religious communities. Unfortunately, the Armenian Church, unlike the Catholic and Orthodox Churches, has increasingly limited their roles and missions. Thus the question: even if it claims to adhere to Biblical tenets, why are gender issues not on the table for discussion? More specifically, why are women, who comprise a majority of the Armenian population and are responsible for the existence of the entire population, excluded from spiritual service? Does the hierarchy of the Church believe that women are less spiritual and devoted? Are they less in the eyes of God? Or just less able to give spiritual comfort to the needy masses? What is the fundamental rationale for preventing women from serving God and humanity?

Look around you and see what kind of role women have in other ecclesiastical and religious institutions such as the Anglican Church and the Evangelists. They have considered women’s role important and crucial in their institutions. The Armenian Apostolic Church should also consider how to attract dedicated women, especially in their social-welfare mission.

As Pope Francis said in an interview recently, "*The Church cannot exist without woman and her role in it. We must therefore investigate further the role of women in the Church. We have to work harder and develop a profound theology for women. Only by taking this step will it be possible to better reflect on their function within the Church. The feminine genius is needed wherever we make important decisions*."

This is one of the most significant challenges facing the next Bishops' Synod. If the Armenian Church wants to continue to function as a viable institution and command moral authority over its people, it must include this issue in its agenda and consider the myriad of ways in which women can contribute to the wholeness and welfare of the Church.

(To be continued...)